

De geschiedenis van Huisartsgeneeskunde in relatie tot eerstelijns geneeskunde

1954

- Met de benoeming van prof. A.Th.L.M. Mertens komt de afdeling Sociale Geneeskunde tot stand. Mertens brengt een brede persoonlijke ervaring als sociaal geneeskundige, en eerder als huisarts de faculteit geneeskunde in.
- Alhoewel er op dit moment nog geen sprake is van een academische huisartsgeneeskunde – de wetenschappelijke vereniging van huisartsen, het Nederlands Huisartsen Genootschap, wordt twee jaar later in 1956 opgericht – wordt in dit jaar een belangrijke basis gelegd voor het vakgebied en in meer algemeen voor de geneeskundige disciplines die hun werkterrein van patiëntenzorg buiten het ziekenhuis hebben. Een basis die tot de dag van vandaag in de vorm van de afdeling Eestelijns geneeskunde in het UMC kan worden teruggevonden.
- Studenten geneeskunde krijgen vanuit deze afdeling de mogelijkheid om kennis te maken met de huisartspraktijk – iets wat in de jaren 1950 slechts in weinig opleidingen geneeskunde ter wereld al mogelijk is.

1960

- Benoeming Frans Huygen, huisarts in Lent en Oosterhout, als docent sociale geneeskunde. Met deze benoeming wordt de faculteit geneeskunde een van de eerste die huisartsen inzette voor het onderwijs en onderzoek over de huisartsgeneeskunde.

1967

- Morbiditeitsregistratie in de huisartspraktijk Lent – Oosterhout. Hiermee komen voor het eerst empirische gegevens uit de dagelijkse praktijk van de huisarts beschikbaar voor onderwijs aan studenten geneeskunde en voor onderzoek. Daarmee ontstaat feitelijk inzicht in de overeenkomsten en verschillen tussen het ziektespectrum in de algemene populatie en bij naar het ziekenhuis verwezen patiënten.

1968

- Benoeming prof. Dr. F.J.A. Huygen tot buitengewoon hoogleraar.
- De leeropdracht luidt 'hoogleraar in de toepassing van de geneeskunde in het gezin'. Deze formulering verraadt een grote spanning tussen de gevestigde orde van hoogleraren in de faculteit en het vakgebied dat de nieuwbenoemde vertegenwoordigde. Het vormt een miskenning voor de eigenstandige wetenschappelijke basis van waaruit huisartsen de zorg voor hun patiënten vorm gaven.
- Dit brengt met zich mee dat vanaf dit moment de emancipatiestrijd van de huisartsgeneeskunde tot kerndiscipline in de gezondheidszorg ook binnen de medische faculteit wordt gevoerd, met eigenstandige toegang tot onderwijs en onderzoek middelen als inzet.
- Wijziging Academisch Statuut ten aanzien van de duur van de opleiding geneeskunde. De zeven jaar durende opleiding werd daarmee omgezet tot een basisopleiding geneeskunde van zes jaar, met daaraan verbonden een éénjarige specialisatie opleiding tot huisarts.
- De specialisatie opleiding tot huisarts werd opgedragen aan de (destijds zeven) faculteiten geneeskunde, die daarvoor afdelingen huisartsgeneeskunde oprichtten.
- Oprichting Nijmeegs Huisartsen Instituut als zelfstandige facultaire afdeling.

1969

- 28 maart eerste promotie binnen de huisartsgeneeskunde: C.H. de Beus. Electrocardiografie in een huisartspraktijk. Promotor prof. Dr. F.J.A. Huygen.

1971

- Morbiditeitsregistratie in de praktijk Lent Oosterhout wordt uitgebreid met de praktijken Nijmegen en Doesburg. Daarmee kwam de Continue Morbiditeits Registratie Nijmegen (CMR) tot stand, die tot de dag van vandaag operationeel is en inmiddels 48 jaar aaneengesloten gegevens heeft vastgelegd over in de huisartspraktijk gepresenteerde gezondheidsproblemen. Op basis van deze gegevens is onderzoek naar de individuele medische levensloop. De CMR is het oudste nog actieve registratienetwerk in de huisartspraktijk ter wereld.

1973

- Benoeming H. Vlamings tot hoofd huisartsen opleiding.
- Eerste groep specialisatie opleiding tot huisarts. Assistenten in opleiding werken vier dagen per week onder supervisie van een huisarts-opleider in de praktijk en volgen een dag per week onderwijs dat door de afdeling huisartsgeneeskunde binnen de faculteit geneeskunde wordt verzorgd.

1977

- Benoeming prof. Dr. H.G.M. van der Velden tot tweede hoogleraar. Aan deze leerstoel wordt de titel 'huisartsgeneeskunde' verbonden, en kan worden gezien als een signaal dat de huisartsgeneeskunde binnen de faculteit inmiddels 'Salonfähig' is geworden.

1978

- Publicatie 'Family medicine – the medical life history of Dutch families' door prof. dr. F.J.A. Huygen. Hierin worden de in de huisartspraktijk vastgelegde medische levensgeschiedenissen van patiënten in hun gezinscontext geanalyseerd. Met dit boek wordt de internationale reputatie van de afdeling huisartsgeneeskunde en in het bijzonder van de auteur gevestigd.

1979

- Start onderzoekprogramma 'preventie somatische fixatie'. Dit programma richt zich op het begrijpen hoe huisartsen op een effectieve manier hun medisch-inhoudelijke kennis combineren met hun kennis van de persoon van de patiënt, in het bevorderen van de gezondheidstoestand van patiënten. Dit programma legt de basis voor het protocolleren van huisartsgeneeskundige zorg en het meten en verder verbeteren van de kwaliteit ervan.

1981

- Benoeming dr. V.C.L. Tielens tot hoofd huisartsenopleiding.

1984

- Afscheid prof. Dr. F.J.A. Huygen.

1985

- Benoeming prof. Dr. C. van Weel als hoogleraar huisartsgeneeskunde.
- Start onderzoekprogramma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen'. Dit programma richt zich op veel voorkomende chronische gezondheidsproblemen in de populatie en eerste lijn. Centraal staat de vraag naar lange termijn effecten van chronische aandoeningen op de gezondheid van mensen; de effectiviteit van het (huisarts)geneeskundig handelen daarbij; en determinanten van verhoogde kwetsbaarheid.

1986

- Vorming van een tweede onderzoek netwerk met negen huisartspraktijken, gericht op het monitoren van het beloop en de behandeling van patiënten met veel voorkomende chronische ziekten (hypertensie, hart-vaat ziekten, diabetes mellitus, later COPD): het Nijmeegs Monitoring Project.
- Start van het NWO stimuleringsprogramma 'huisartsgeneeskunde'. Dit programma financierde gedurende 10 jaar (1986 – 1996) landelijk 20 promotie projecten voor huisartsen, met het oogmerk om de academische kadervorming van de discipline te versterken.

- De afdeling huisartsgeneeskunde verwierf vier van deze subsidies.

1987

- Samenvoeging van de afdelingen huisartsgeneeskunde, sociale geneeskunde en verpleeghuisgeneeskunde in het cluster HSV.
- Gemeenschappelijke huisvesting cluster in het Bisschop Hamerhuis.
- Binnen het onderzoek programma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen' wordt plaats ingeruimd voor onderzoek verpleeghuisgeneeskunde en sociale geneeskunde.
- Invoering geïntegreerd coassistentschap buiten het ziekenhuis, waarin uit stages huisartsgeneeskunde, sociale geneeskunde en verpleeghuisgeneeskunde en afgesloten met een gemeenschappelijke eindtoets.
- Ontwikkeling vaardigheidsonderwijs in de basis opleiding geneeskunde, door dr. EM van Weel-Baumgarten, met inzet van simulatiepatiënten. Vanuit dit programma wordt later het onderwijs arts-patiënt communicatie vormgegeven.

1988

- Dr. VCL Tielens, hoofd Nijmeegse huisartsen opleiding voorzitter Nederlands Huisartsen Genootschap, de wetenschappelijke vereniging van huisartsen. Dit intensificeert de samenwerking van de afdeling huisartsgeneeskunde met het genootschap.
- Huisartsopleiding wordt verlengd van één naar twee jaar. Assistenten in opleiding zijn gedurende twee jaar vier dagen per week onder supervisie van een huisarts-opleider in de praktijk werkzaam en volgen een dag per week onderwijs dat door de afdeling huisartsgeneeskunde binnen de faculteit geneeskunde wordt verzorgd.

1989

- Start programma 'kwaliteit van zorg' als 'werkgroep onderzoek kwaliteit', in samenwerking met de Universiteit van Maastricht. Dit programma bouwt voort op de ervaringen uit het programma 'preventie somatische fixatie'. Dit programma vormt de academische basis voor het protocolleren van huisartsgeneeskundige zorg in de vorm van het Standaarden beleid van het Nederlands Huisartsen Genootschap.

1990

- Benoeming prof. Dr. R. Grol hoogleraar kwaliteit van zorg.
- Publicatie door de afdeling van het leerboek huisartsgeneeskunde 'Ziekten in de huisartspraktijk' op basis van de gegevens uit de Continue Morbiditeits Registratie.

1991

- Koninklijke Academie van Wetenschappen: rapport 'gezondheids(zorg) wetenschappen'. Op basis van dit rapport wordt de discipline huisartsgeneeskunde, evenals onder meer sociale geneeskunde en ethiek, voortaan beoordeeld op hun wetenschappelijke performance in het Disciplineplan Geneeskunde.

1992

- In het Disciplineplan Geneeskunde wordt de wetenschappelijke output van de afdeling huisartsgeneeskunde positief beoordeeld, en in de landelijke vergelijking als hoogste binnen de discipline huisartsgeneeskunde.
- Prof. Dr. ALM Lagro – Jansen ontvangt de Corry Hermann prijs van de Vereniging Nederlandse Vrouwelijke Artsen.
- Oprichting EU Erasmusprogramma (later: Socratesprogramma) 'primary health care' voor studenten geneeskunde om een coassistentschap buiten het ziekenhuis en een wetenschappelijke stage in de eerste lijn in het buitenland te lopen. Aanvankelijk betreft dit naast Nijmegen, Gent (België) en

Southampton (VK), in de daarop volgende jaren treden Düsseldorf (Duitsland), Wenen (Oostenrijk), Turku (Estland), Londen en Nottingham (VK), Göteborg (Zweden), Nice (Frankrijk), Ljubljana (Slovenië), Istanbul (Turkije) toe.

1993

- Ontwikkeling arts-patiënt communicatie door dr. E.M. van Weel-Baumgarten, een multidisciplinaire setting samen met medische psychologie en ziekenhuis specialismen. Inzet van simulatie patiënten die werden geprofessionaliseerd tot docent om feed-back te geven over de door de patiënt ervaren bejegening. In de loop van de jaren wordt dit cyclisch programma door bachelor en master fase met steeds complexere communicatie situaties.

1994

- De huisartsopleiding wordt verlengd van twee naar drie jaar, waarbij de assistenten in opleiding twee jaar in de huisartspraktijk onder supervisie van een huisarts-opleider werkzaam zijn en gedurende één jaar klinische stages lopen. Praktijk werk wordt gecombineerd met een dag per week onderwijs dat door de afdeling huisartsgeneeskunde binnen de faculteit geneeskunde wordt verzorgd.
- De afdeling verhuist samen met de sociale geneeskunde en verpleeghuisgeneeskunde naar de prekliniek, en komt daarmee na ruim 25 jaar eindelijk binnen de muren van de medische faculteit gehuisvest.

1995

- Oprichting van de landelijke onderzoeksschool 'Netherlands School of Primary Care Research (CaRe)' als samenwerking van de Radboud universiteit met de Universiteit van Maastricht, de Vrije Universiteit en het Netherlands Institute of Health Sciences (NIVEL). Hierin worden de onderzoekprogramma's 'lange termijn beloop chronische aandoeningen' en 'kwaliteit van zorg' ondergebracht.
- De werkgroep Onderzoek Kwaliteit vormt een eigenstandige afdeling, later onder de naam IQ Health Care.

1996

- Benoeming Prof. Dr. A.L.M. Lagro-Janssen op de leerstoel 'vrouwenstudies medische wetenschappen'.
- Onderzoeksgroep 'sexe-specificiteit ziekte en gezondheid' binnen het programma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen in de huisartspraktijk'.

1997

- Afscheid dr. V.C.L. Tielens als hoofd huisartsen opleiding.
- Benoeming dr. B.J.A.M. Bottema tot hoofd huisartsenopleiding.

1998

- Benoeming prof. Dr. W.J.H.M. van den Bosch op de leerstoel 'morbiditeitsregistratie in de huisartspraktijk (later 'innovatie in de huisartspraktijk')
- Benoeming prof. Dr. C.P. van Schayck op de leerstoel 'Prevention Research in Primary Medical Care', in samenwerking met de Universiteit van Maastricht.
- Door een veranderende facultaire organisatie opereren de disciplines huisartsgeneeskunde, sociale geneeskunde en verpleeghuisgeneeskunde als zelfstandige eenheden en minder in samenhang.

1999

- Vorming facultair onderzoeksinstituut Evidence Based clinical Practice, waarin het onderzoekprogramma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen' wordt opgenomen.
- Prof. Dr. C. van Weel benoemd lid International Advisory Board Lancet.

2001

- Prof. C.P. van Schayck vertrekt volledig naar Maastricht. De samenwerking rond astma en COPD wordt voortgezet.

2002

- Facultaire onderwijs prijs voor dr. E.H. van de Lisdonk.
- Benoeming prof. Dr. J. van Binsbergen op de leerstoel 'voedingsleer en huisartsgeneeskunde'.

2003

- Prof. Dr. C. van Weel ontvangt eredoctoraat Universiteit Gent, België.

2005

- Bij de visitatie onderzoeksinstituut Evidence Based clinical Practice ontvangt het onderzoekprogramma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen' een positieve beoordeling.

2006

- Health Bridge project: internet verbinding tussen huisartspraktijken en academisch ziekenhuis voor interprofessionele consultatie.
- Dr. M. van den Muijsenbergh ontvangt Corry Hermann prijs van de Vereniging Nederlandse Vrouwelijke Artsen

2007

- Benoeming prof. Dr. A.L.M. Lagro – Jansen en prof. Dr. C. van Weel Officier in de orde Oranje-Nassau.
- Benoeming prof. Dr. C. van Weel president World Organization of Family Doctors (WONCA).
- Universitaire Onderwijs prijs prof. Dr. ALM Lagro – Jansen.

2008

- Vorming afdeling Eerstelijngeneeskunde, waarin huisartsgeneeskunde, sociale geneeskunde en specialisme ouderenzorg weer samenkomen. Vorming gemeenschappelijke programma's onderwijs geneeskunde en gezondheidswetenschappen, en een gemeenschappelijk onderzoek programma. Samenwerking met het delen van programma's tussen de specialisatie opleidingen tot huisarts, specialist ouderengeneeskunde en bedrijfsarts.
- Benoeming dr. B.J.A.M. Bottema tot hoofd extramurale opleidingen.
- Heyendaal prijs prof. Dr. WJHM van den Bosch.
- Koploperprogramma afdeling Eerstelijngeneeskunde. Met dit programma biedt de afdeling een platform voor zorg innovatie in de adherentie regio van het UMC in de eerste lijn, transmuraal tussen eerste en tweede lijn en tussen eerste lijn en welzijnszorg.

2009

- Ontwikkeling EU Intensive programme 'primary health care' vanuit het EU Socrates programma 'primary health care'. Dit biedt in de vorm van een zomercursus studenten geneeskunde uit de EU de mogelijkheid om kennis te maken met huisartsgeneeskunde en andere eerstelijns disciplines.

2011

- Benoeming prof. Dr. W.J.H.M. van den Bosch Officier in de orde Oranje-Nassau.

2012

- Oprichting Universitair Gezondheidscentrum Heyendaal. Door de verplaatsing van de huisartspraktijk Lagro – Lagro-Jansen van de Groesbeekseweg naar het UMC terrein ontstond binnen het UMC een academisch eerstelijnsgezondheidscentrum.
- Vorming academisch gezondheidscentrum Thermion in Lent op basis van de huisartspraktijk Lent waarin tevens de apotheek, wijkverpleging, fysiotherapie zijn opgenomen.

- Bij de visitatie onderzoeksinstituut Evidence Based clinical Practice ontvangt het onderzoekprogramma 'lange termijn beloop chronische aandoeningen' de hoogste kwaliteitsbeoordeling op alle kwaliteitsindicatoren.
 - Afscheid prof. Dr. C. van Weel
- 2013
- Benoeming prof. Dr. W.J.J. Assendelft tot hoogleraar huisartsgeneeskunde en hoofd afdeling Eerstelijns geneeskunde
 - Benoeming L. Berntsen hoofd huisartsen opleiding.
 - Benoeming dr. N. Scherpbier tot directeur extramurale opleidingen.
 - Afscheid prof. Dr. W.J.H.M. van de Bosch.
 - Afscheid prof. Dr. .A.L.M. Lagro-Jansen.
- 2014
- Samenwerking met Hogeschool Arnhem/Nijmegen rond het ontwikkelen van wijkscans in het gezondheidscentrum Thermion.
- 2015
- Ontwikkeling interdisciplinaire programma's in de specialisatie opleidingen extramuraal en intramuraal.
- 2016
- Benoeming dr. E.M. van Weel-Baumgarten tot president European Association of Communication in Healthcare (EACH).
- 2017
- Benoeming prof. Dr. M. van den Muijsenbergh bijzonder hoogleraar 'gezondheidsverschillen en geïntegreerde eerstelijnszorg'
 - Benoeming dr. M. van der Pol tot opleidingsdirecteur geneeskunde.
- 2018
- Prof. Dr. W.J.J. Assendelft treedt op eigen verzoek terug als hoofd afdeling Eerstelijns geneeskunde.
- 2019
- Afscheid L. Berntsen als hoofd huisartsen opleiding.
 - Benoeming dr. N. Scherpbier tot hoofd huisartsen opleiding naast directeur extramurale opleidingen.

Dit document is samengesteld door Chris van Weel, emeritus hoogleraar Huisartsgeneeskunde.
 Versie: maart 2019.